

Jaspers, Vernunft und Existenz (čtení) 7

Ladislav Hejdánek

◆ bytový seminář, česky, vznik: 1. 3. 1988

◆ private seminar, Czech, origin: 1. 3. 1988

Jaspers, Vernunft und Existenz (čtení) 7 [1988]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini 3 (flash/pro) – únor 2026]

--- (1988-03-01 Jaspers, Vernunft und Existenz (čtení) (10)_s1_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: Nevím, co k tomu řeknete. Jistý pokus o výklad, protože tam ví.

Hejdánek: No, no.

Jiný hlas: Připusťme, že by tam místo toho bylo *in der*. Co by to znamenalo? Že tím, jak je to vyloženo, stává se to novou skutečností. To by mohlo vést k domněnce, že stačí, aby to nějak bylo vyloženo a už se to stává novou skutečností. Ale on chtěl dál zdůraznit, že to stává tou novou skutečností tak, jak to bylo vyloženo.

Hejdánek: To je dost možné čtení, no.

Jiný hlas: Prosím, to je ta druhá alternativa, kterou jsem si taky zkoušel promýšlet.

Hejdánek: Jenomže ta nová skutečnost se ukáže tak, jak byla vyložena. Čili ne, jak jest, nýbrž jak byla vyložena.

Jiný hlas: To určitě. To proč ne, ale já se z toho snažím vyvodit tu větu, která za tím následuje. Mně se zdá, že v obou těch čteních, jak v tom, které říkáte teď vy, tak v tom, které navrhoval Honza, ta poslední věta mi k tomu nějak neštимуje. Nechápu, jak by to z toho mělo plynout. Nebo prostě jak je to tady vůbec spojené.

Hejdánek: To znamená, že jak to vyložíme, tak se nám to jeví jako skutečnost. Takže ta skutečnost sama, jaká je, a ta je *zeitlich*, ta se nám nikdy nestane srozumitelnou, protože my nejsme schopní...

Jiný hlas: Vždycky bude mít jenom ty výklady, a nikoli ji samou.

Hejdánek: Ale ty výklady, které budou bez té časovosti. My nejsme schopní vyložit časovost. To je tam mezi řádky. Čili systém on chápe jako systém nečasový. Statický. To je další doklad, že na Hegela nepletou.

Jiný hlas: Tady prostě tvrdit, že *verständlich*, aby se něco stalo *verständlich*, tak to musím zbavit časovosti. Takže ta časovost sama mně nikdy *verständlich* nebude. To jo. Takže zůstává v rámci předmětného myšlení. No a absolutní vědomí je tady chápáno jako to, co chápe i tu *Zeitlichkeit*.

Hejdánek: Ne, to je ještě trošku jinak.

Jiný hlas: Právě že tady je dán důraz na tu nemožnost proniknout tím svým vědomím absolutně. Tady jde o nějaké, když budu sestupovat, sestupovat, takže se mi to nikdy nepodaří.

Hejdánek: No proto, poněvadž čím já sestupuju, tak se zároveň mé vědomí rozvíjí dále. Tak já sestupuju tím, že se vracím k tomu, co bylo.

Jiný hlas: No, ano.

Hejdánek: Systém tady nemá co dělat, tady to má co dělat s tím, že já nemohu proniknout své vědomí plně. Já bych tady jenom dodal, že ani část svého vědomí nemohu proniknout plně.

Jiný hlas: To by bylo pak proti Husserlovi.

Hejdánek: Část svého vědomí? Co to je?

Jiný hlas: Ale to je to, o čem jsme už mluvili, to v tom Husserlovi opravdu, aspoň v těch *Idejích*, takhle je.

Hejdánek: Ale to se tím myslí. Že já nemůžu proniknout své vědomí, protože ho nemůžu jinak, to je vlastně jenom aplikace. Hegel by to zesměšnil tak, jak zesměšnil to úsilí poznat objektivně, to jest nesubjektivně realitu, a říkal: no tak když to poznání zbavíme vši subjektivity, tak to přestane být poznání. A tady to je taky. Jak můžu proniknout do všech konců a v úplnosti své vědomí, když to nemůžu udělat jinak než svým vědomím? No a když pronikám nějaké vědomí, tak přece své vědomí, ale to už nepronikám nutně. To můžu teprve v dalším kroku.

Jiný hlas: Že vědomí sebe sama nemůže předběhnout.

Hejdánek: Jenom v projekci může.

Jiný hlas: No v projekci jo.

Hejdánek: Ale reálně ne.

Jiný hlas: Já si myslím taky, že to nějak tak je. Ale myslím si, že takhle jenom to říct, teď to asi nebudu schopný říct dobře, ale zkouším si to rozmyslet. Myslím si, že se dá nějak ukázat, že takováhle pozice, že

by podél ní některé věci nešly, které zas fakticky v těch vědách jdou. Musel bych si na to vzpomenout. Mám dojem, že třeba něco takového o tom Hofstadter hezky ukazuje. Že třeba když jsou dvě zrcadla proti sobě a člověk si tam stoupne a vidí to tam, tak vlastně on je schopný nejenom dělat to, že skutečně sleduje, jak se ty paprsky odrážejí do toho jednoho, pak do druhého a takhle, ale je schopný taky v určitou chvíli pojmout nikoli tu kterou z těch úrovní tohoto postupného odrážení, ale vlastně všechny najednou. Porozumět tomu jevu jakožto tomu vzájemnému odrážení těch dvou zrcadel v tom, co ono skutečně je. A tohle je fenomén, který jistě je možný až pro určitým způsobem rozvinuté vědomí. Ale aspoň mě to těšilo, když mě na to ten Hofstadter upozorňuje. Pro mě to byl, když jsem si něčeho takového poprvé všimnul, fascinující zážitek někdy v dětství. Nebo podobně ty obrázky, jak je na té flašce třeba Praděda, jak je tam ta viněta, na které je zas ta viněta a na té je zas ta viněta a tak dál. Kde vždycky je několik těch úrovní, které pokračovaly do nekonečna, ale člověk nějakým způsobem může vlastně nebýt jenom vždycky na té které úrovni, ale nějakým způsobem se stáhnout k tomu celku toho vzájemného vztahu těch úrovní.

Hejdánek: Vy mluvíte dost nehusserlovsky. Protože Husserl byl přesvědčen, že takovýmhle nahlédnutím v celku by mu mohlo něco utéct. A tam například některé své analýzy dělal stokrát. Vždycky na nových a nových předmětech, jestli náhodou se mu tam neukáže nějaká odchylka a tak dál. Čili spolehnout se na to nelze. A proč? Zejména proto, poněvadž tady jak s tím zrcadlem, tak s tou vinětou jde o naprosto statické záležitosti. I když byste se mohl hýbat, v zásadě je to statická záležitost. Kdežto vědomí je furt nové a nové dění. Které se nepodobá samo sobě.

Jiný hlas: Jo, to jistě, že to je model. Já jsem se jenom pokusil dát eventuálně takový náznak toho, jak by se ten protipříklad mohl konstruovat. Že asi všichni přiznáme, že jsou určité věci, které nějakým způsobem právě teda tím mechanismem, který tvrdí, že to vědomí jaksi... No, takhle. Není to přímo protipříklad na to, co jste vy říkal. Samozřejmě, že není. Je to jenom náznak, jak by se ta úvaha možná dala vést, a dneska asi nebudu schopen to říct líp.

Hejdánek: Bude dobré, když si to budete pamatovat, a mě by to velice zajímalo, protože bylo to také předmětem, trochu v takové primitivnější podobě, předmětem diskuze s tím Trojanem, v tom *Nepředmětném myšlení*. A on to takhle vyložil, mně se to zdálo jako nepřipustná redukce, takže teď s velkým potěšením sleduju, že v tom něco... Tak bych moc rád, abyste to vyložil, co tam...

Jiný hlas: A to je v té reflexi někde, nebo je to v tom...

Hejdánek: V tom svazku *Oikúmené*, v tom *Nepředmětném myšlení*.

Jiný hlas: Tak to já bych si někdy pak půjčil třeba.

Hejdánek: Já bych to musel ještě najít.

Jiný hlas: Teď ne, nespěchá to. Už ne, už to není. Nepředmětnost už není. Vy jste to museli nějak tak dodělat...

Jiný hlas: Ale to teda ten výklad k tomu obratu je, myslím, docela dobrý takhle. Takže bychom mohli udělat krok dál? Je sedm hodin, budete chtít pokračovat?

Jiný hlas: Já jsem se chtěl zeptat, jestli to udělat ještě příští týden. Já pak odjíždím, a tak jestli by to šlo.

Jiný hlas: Já včera, žes to přesunul kvůli mně, tak nevím. Jak jste na tom vy?

Jiný hlas: Jasně, tak jo. Dlouho to nebylo.

Jiný hlas: Teď stejně nebyla žádná, příště ještě jo a pak by se ti to už asi nehodilo. Takže radši teda příště.

Jiný hlas: Tak jo. Ano, tak příště.

Jiný hlas: Takže my se dohodneme, asi příště pak proškrtnem ty tvoje sešity.

Jiný hlas: Tak prosím tě, zkus to teda do příště nějak. My do tebe zase budeme rýt, takže... To nevím, co uděláš. Chce si někdo něco přeložit, zase se dá...

Jiný hlas: Já zatím ne.

Jiný hlas: Dáváš si čísla sešitům?

Jiný hlas: Já mám číslo šestnáct.

Jiný hlas: Mohli bychom taky udělat, kdyby ten Aleš nebyl, že by někdo šikovně vybral nějaký doplňkový

text.

Jiný hlas: To já taky nejsem nijak připravený. A já teda nejsem takový muž, který by toho měl plné rukávy. Vy jste toho asi četli víc než já.

Jiný hlas: Já jsem četl Nietzscheho dost, ale tak nějak spíš s potěšením, než jako rozebírač. Pitval jsem to moc, a takže teď se mi k tomu takřka nic nevybavuje.

Jiný hlas: Anebo si můžeme zkusit podle těch odkazů to najít. Že příště se tu ještě sejdeme, tak se schválně můžeme do příště trošku mrknout, jak by ty odkazy byly, a rozmyslet si, jestli by tenhle šel... No, že to je vlastně pro všechny, že se každý pokusí najít nějaké místo. Nakonec nemusí být tlusté, něco malého. Přibližně, co se k tomu vztahuje a na tom ukázat nějaké pěkné místo, na kterém se dá něco demonstrovat.

Jiný hlas: Že to opravdu je spíš jako pobyt. Já jsem četl tady ten *Úvod do filosofie*...

Jiný hlas: Tam to mají, že se to opravdu týká člověka, to *Dasein*.

Jiný hlas: Nebo nejvýš zvířat.

Jiný hlas: Ani zvířat, u Heideggera se to taky...

Jiný hlas: Tady taky.

Jiný hlas: Já to najdu do příště. Že je tam místo, kde se o *Dasein* hovoří jenom jako o člověku.

Jiný hlas: Víte, *pobyt* je termín Heideggerův. Nebo v té heideggerovštině vžitý. Ale mně se zdá, že proč to nezkusit.

Jiný hlas: Jestli to vydrží, zatížit to.

Jiný hlas: Protože fakt je, že nějaká ta jsoucna nebo kdovíco takového, to přece je tak...

Jiný hlas: Ono je to opravdu specifické slovo tady v těch překladech, to jsoucno. Já co jsem tam napsal, asi jsem tam napsal jsoucno, ale právě proto, že jsem se bál, že to opravdu bude něco výslovně jiného, a že ten *pobyt* by skutečně hodně mátl. A když to teda je vlastně aspoň v takovýchhle vnějškových teda... já neříkám, že s tím nezačal, ale docela nepřekládám jenom jako *Dasein*.

Jiný hlas: A on tam třeba na začátku, abych to oživil, tak tam říkal něco o židovi...

Jiný hlas: Ale to nejde, protože pak zase tam máš ten les a to už nejde překládat. A Josef tady má i jsoucno.

Jiný hlas: A potom, když se začaly, tak ti to začne překládat jako jsoucno na tom sněhu. No, to vidíte.

Jiný hlas: To je to, jak to udělat. Já bych, kdyby to bylo, jakože já o tom opravdu nic moc nevím, co se o tom *Dasein* všechno dovíme, ale podle toho, jak ta diskuze tehdy vypadala, tak bych bral ten *pobyt*.

Jiný hlas: Pokračování prvního třetí. Teď se tady částečně bude mluvit o těch šifrách a o dešifrování bytí. Tady teď se v podstatě chce říct to, co ten výraz výklad pro něj má znamenat, podle Jasperse. Že tedy, pokud jde o ten výklad toho výkladu, tak že to má být dešifrování, dešifrování bytí. Ale já jsem se původně domníval, že pro něj to bytí nebude něco, co by bylo schováno za nějakou šifrou a co by bylo potřeba rozřešit. Protože já se domnívám, že to, co je schováno za tou šifrou, když se dešifruje, tak se nachází v podstatě na stejné rovině, jako je ta šifra. Čímž chci říct, že by to bytí tím pádem podle mě, jak já to vidím, nemělo být na jiné ontologické rovině oproti jsoucnu. Ale že by se nacházelo stále na téže rovině, protože je to jenom něco, co je schováno za šifrou. A když se šifra vyluští, tak jsme stále na té samé rovině, na které jsme byli, když jsme se zaobírali tou šifrou.

Jiný hlas: O čem vlastně přesně mluvíš? Tady v tom... Zrovna v té první větě oba užívají podobenství výkladu pro vyjádření o bytí. I tak, jako by bytí bylo ve výkladu výkladu dešifrováno. Takže v podstatě se hovoří o tom, že má být bytí nějakým způsobem dešifrováno. To znamená, že je prostě schováno za nějakou šifrou a že k tomu teda má sloužit ten výklad výkladu, který má provést tu dešifraci, nebo jak to říct.

Hejdánek: Tady se neříká ovšem, že je schováno za šifrou, to teprve až později. Tady se říká, že je schováno za tím výkladem výkladu.

Jiný hlas: Ano, ale tady se říká, že má být dešifrováno to bytí.

Hejdánek: To je pravda.

Jiný hlas: Má-li být dešifrováno, to znamená, že se musíme dostat za nějakou šifru.

Hejdánek: Ano. Ovšem ta šifra zatím není označena tady právě. Čili nejde o dešifraci šifry, jde o dešifraci výkladu výkladu. Teprve později bude odhaleno, že...

Jiný hlas: Ne, ne, výklad výkladu nemá být dešifrován. Tady má být dešifrováno bytí.

Hejdánek: No...

Jiný hlas: *Also, dass Sein im Auslegen des Auslegens entziffert würde.* Čili ve výkladu výkladu to bytí má být...

Hejdánek: To bytí má být dešifrováno.

Jiný hlas: No jistěže. Ano.

Hejdánek: Ale ve výkladu výkladu.

Jiný hlas: Samozřejmě, to je jedno, ale jakékoliv šifry dešifrovat...

Hejdánek: Ne, ne, ale... že patří k tomu dešifrování to, co je zašifrováno v tom výkladu číslo jedna, že tím dešifrováním toho, co je zašifrováno v tom výkladu číslo dvě, že výklad výkladu je tím dešifrováním...

Jiný hlas: Dešifrováním, ano.

Hejdánek: Že ten první výklad se zmocňuje toho, co je zašifrováno v tom výkladu. Takže ovšem o té šifře se tady nemluví, ale je tam v tom výkladu. Čili ten výklad výkladu, který si nevšimne toho, že ten výklad, jehož je výkladem, je také ještě navíc šifrou, je špatný výklad.

Jiný hlas: Když si toho nevšimne, tak vlastně to ani není výklad. Nedochází...

Hejdánek: Tady je prostě řeč o takovém, který...

Jiný hlas: No tak to snad ano.

Hejdánek: Snad to nachází.

Jiný hlas: Možná ano, to nevím.

Hejdánek: Až ten výklad výkladu v zásadě je otevřený, to může dělat každý, i když to dělá hloupě. Je otázka, do jaké míry oni přece jenom to *Auslegung*, teda ten Jaspers, by nedržel jenom pro nějaký výklad v silném smyslu. To necháme zatím otevřené.

Každopádně poprvé se tady vyskytuje to dešifrování a je to úvod k tomu, co pak víme, že bude následovat. Ale víc asi z toho nevytěžíme tady. Leda z těch dvou příkladů na čem to ukazuje. Ale já nevidím na první pohled, co by se z toho dalo... to by nás leda přivedlo k těm autorům a teď se jimi nějak zabývat a udělat si nějaký ten... To jsme si sice slíbili, ale zatím to nechci, nepřejdeme dál.

Jiný hlas: Já vůbec nerozumím, co teda třeba ta věta o tom Nietzscheovi. Ta *homo natura*. Vyskytuje se to u Nietzscheho vůbec, ta *homo natura*? Jestli to má být skutečně z Nietzscheho nebo jestli je to podle toho jako *Deus natura* u Spinozy, takže u Nietzscheho jakási obdoba, že je *homo natura*, to nevím.

Hejdánek: Je tu sedmý svazek, strana 190.

Jiný hlas: To si člověk nevšimne.

Hejdánek: Zvlášť když nemáme tahle vydání, tak v těchto se člověk nalítá. Nejsou totiž názvy knih, tam jsou jenom svazky.

Jiný hlas: To by chtělo...

Hejdánek: To by chtělo buď jestli to tady existuje, tak si udělat seznam přibližně těch obsahů, aby se vědělo.

Jiný hlas: Já tady mám nějaké vydání, které je v šestnácti dílech, tak nevím, jestli...

Hejdánek: To Nietzscheho?

Jiný hlas: Ano, ten Nietzsche tady je.

Hejdánek: Ten je, ale ten Kierkegaard, to je blbé. Takže z toho německého to je trapas. Že by tam měl citaci z německého vydání *Gesammelte Werke* Kierkegaards, ty existují. Zdali troje nebo čtyři, jestli je to jedno z toho, to se musí zjistit, kde, na komeniologické fakultě. Zajímavé je zjistit, jestli to není zrovna tohle. Tady on dává citáty na nějaká asi prostě jednotlivá vydání jednotlivých spisů. Tady aspoň takhle to vypadá. Něco jsou i nějaké spisy, ale ten Kierkegaard cituje i prostě podle nějakých jednotlivých vydání. To by dalo strašnou práci to hledat a nejlépe by bylo někoho, kdo je v tom doma. Tak na toho

Nietzscheho, to bychom sehnali, na toho Kierkegaarda těžko.

Jiný hlas: Zajímavé je spíše na tom to, že tam hovoří o tom, že ten text má nějakou svou vlastní skutečnost.

Hejdánek: Co?

Jiný hlas: Jaký text.

Hejdánek: No vždyť to tady tak napsal. Text *homo natura*. V tom základním textu. Ten *Grundtext*.

No ten *Grundtext*, to se tím rozumí, to je jenom obraz, to je metafora. To je jako kdybyste řekl, základní fresku odhalí tím, že jí zbaví toho přemalování. Tady *Grundtext*.

Jiný hlas: Prostě kontext nemůžeš...

Hejdánek: Ten *Grundtext* je to, co je původní a *Übermalung* je to, co je přes to. Myslím, že víc tam není v tom obsaženo než tahle... A ten původní text, že *homo natura* a tak dál, tak to já si nejsem ani docela jistý, jestli to opravdu...

Jiný hlas: Tady se asi myslí opravdu text, protože pak je tam *lesen*.

Hejdánek: To patří ještě k té metafoře.

Jiný hlas: To není jako skutečnost, kterou by četl. To zase tak metaforické to není.

Hejdánek: Když mluví o textu, tak to může číst. Kdyby to byla malba, tak musí říct vidět.

Jiný hlas: Tak říkám, že se jedná teda o text opravdu.

Hejdánek: Ne, to je přece, právě tak totéž mohl říct, kdyby to byla malba, jenomže by nemohl říct *lesen*, nýbrž *sehen* nebo *anschauen*. Já myslím, že tam nic...

Jiný hlas: Z toho opět zůstává záhadou, co to je, ať už se to vezme jakkoliv, ta skutečnost té věci. Z té věty a výše vyplývá, že tu existuje nějaký základ, nějaký přirozený člověk...

Hejdánek: Ano.

Jiný hlas: ...a že jsou na to nějaké přemalby kultury nebo já nevím jaké.

Hejdánek: Tak tady to neřešíme. My tady to dáváme jako doklad a tam jít k tomu odkazu. Vypadá to opravdu na Nietzscheho. Tam to vypadá jako nevině, že když člověk je jenom přechodná fáze k nadčlověku, tak v té ten základní...

Jiný hlas: Bylo by zajímavé zjistit, jestli toho termínu užívá on nebo jestli ho užívá teprve ten Jaspers, aby něco řekl, ale mě vůbec nenapadá souvislost s tím Spinozou.

Hejdánek: To asi ne, to ne.

Jiný hlas: S tím *Deus natura*, tam mohlo jít o něco jiného.

Hejdánek: Tam šlo o identitu dvou věcí, o kterých se předpokládalo, že jsou od sebe vzdáleny, kdežto tady se naopak ta jedna chce likvidovat a druhá se chce najít v čistotě původní, což je takřka rousseauistické. Čili to asi ne, takže ovšem, že by si to vymýšlel, to nejspíš asi použil z toho termínu Nietzscheho. Byť nejspíš. Ač jinak to nedává vůbec smysl.

Jiný hlas: Ale ty příklady mají být na dešifraci. Kde se v tom příkladu hovoří o tom, že nějaká ta věc má být prostě viděna v té své skutečnosti. To znamená, že mají být z ní odděleny všechny ty nánosy, které na ní jsou. A je tohleto nakonec teda dešifrace?

Hejdánek: No to teda opravdu... no ne, to je takový příklad, který to vůbec nepotvrzuje. Opravdu, ano, ano, tomuhle se dešifrování neříká, to je vlastně svlíkání.

Jiný hlas: Samozřejmě, to odkrývání může být děláno jistým způsobem, který může v sobě nést nějakou šifru.

Hejdánek: Takhle možná, já jenom, ono to přece jenom je dešifrování. Ten příklad je o trochu možná složitější, když si člověk vzpomene, že přece jenom Nietzsche je filolog a jak by to býval mohl myslet. Ten vtip tady není v tom jenom nějakou hrubou mocí ty přemalby setřít. Protože ten vtip tady asi možná spíš je v tom, odhalit, co je přemalba a co není. A tohle právě je svým způsobem věc, která se něčeho takového jako nějakého šifrování a nějaké takové jemné práce týká. Totiž na tom obraze, tak jak ho dneska člověk má, jak to dělají ti restaurátoři, zjistit, co jsou ty spodní vrstvy a co ne, a pak i velice jemně nějakým způsobem se pokusit ty vrstvy, které tam nepatří, zničit.

Jiný hlas: Ale je to přece všechno na stejné rovině. To bytí by mělo být v podstatě na jiné rovině. Když takovýmto způsobem budeš rozhodovat, jestli to tam má zůstat, toto, nebo ne, jestli máme zůstat tady nebo tam, tak jsme pořád jenom na rovině toho svlákání. Ale nedostáváme se tak za něco na rovinu úplně nějakou jinou.

Hejdánek: To je pravda, s tím souhlasím.

Jiný hlas: Ten příklad s těmi slovesy... Je to první význam synonyma je *herausbuchstabieren*, to je hláskovat. Druhý význam je *erschließen*. Nebo *entschlüsseln*. Pak *übersetzen*. To je vše.

Hejdánek: Dobře. Ale tak moc nám to nesedí, nevíme přesně, jak k tomu jít dál. Musíme jít dál. Faktem je, že na to dešifrování to moc nevypadá. Navíc ta otázka je, to už ne k Jaspersovi, ale k Nietzscheovi.

Pravda je, že on nakonec zjišťuje, jestli to je jeho termín *homo natura*, tak on zjišťuje, že to není *homo*. Přesně řečeno, že to je ta pravá bestie. Že ta přemalba je samo lidství. Že přímo to *homo* je přemalba té *natura*. Čili je to trochu problém. Ono to ovšem u Nietzscheho je, jenom tohleto je extrém a jinde to je jinak. Ale každopádně to všechno je takové nějaké.

A u Kierkegaarda, ta *Urschrift*, já si nejsem taky jistý, mně je to tak nějak, já jsem si toho nikdy nevšiml, že by tam takové to *Urschrift* bylo. Já bych spíš rozuměl Kierkegaardovi tak, že se člověk stává tím, čím se stává, teprve když se odtrhne od té *Urschrift*. Je to dost analogické tady. Na jedné straně namítám třeba právě v té *Nemoci k smrti*, tak tam ta nemoc k smrti spočívá v tom, že člověk se musí odtrhnout od toho svého stvořitele, udělat se pro sebe. Tím odtržením se odsuzuje sám k smrti, ale je to jediný způsob, jak může být spasen. Ne sám sebou samozřejmě, je to nemoc k smrti, ale je to nemoc, kterou každý musí projít, jinak to není člověk. Čili co to je přirozené pak, nebo co je to ta *Urschrift*?

Jiný hlas: Která fáze? Co je *Urschrift*?

Hejdánek: *Urschrift* je... Jednak dokud tou nemocí neprojde, tak o něj Bůh nemá zájem jako o člověka, protože to není, to je ještě stvoření jako každé jiné a tam není potřeba se s láskou sklánět a obětovat za něj vlastního syna a podobně. Nýbrž teprve když projde tou nemocí k smrti. Musí se stát sám sebou, to znamená odtrhnout se. A to znamená, to už je porušení *Urschrift*. Je to takový problém.

Je otázka, jestli můžeme připustit, tak jen tak jednoduše zřejmě nemůžeme, že se tady trefuje Jaspers do něčeho opravdu podstatného. Je to takový skok nezajištěný.

Jiný hlas: Hlavně takový přechod zase k dalšímu odstavci. Ještě bych to tak nezatěžoval.

Hejdánek: Jistě, ale je dobře si všimnout, jak to lidé takového grádu dělají.

Jiný hlas: Heidegger to někdy dělá taky tak. Velmi nahodile někde něco vy...

Hejdánek: Já nevím, je to možné, ale já většinou mám dojem, že když takhle něco řekne v jedné větě, tak že to pak jiný rozpíše do knihy a ukáže se, že je to pravda. Ale tak jak kdy. Já jsem se pokusil to ukazovat na té pravdě, že tam fakticky obchází věc, kterou musel vědět, zjednoduší to, aby se dostal dál tím směrem, kterým chce. My chápeme tu oprávněnost, že to tak udělal, ale na druhou stranu se tam dopustil takových nepřesností, které se musí jenom ospravedlňovat, které nemůžou být považovány za správnosti. Takže teď tohle může být podobný případ. Chce se dostat k něčemu rychle a... Promiňte.

Jiný hlas: Jsou tam existenční vztahy napsané.

Hejdánek: Je to těžko říct, nějaké existenční vztahy tam ještě jsou.

Jiný hlas: A když existenční vztahy, tak to jasně vypadá, že to tím nemyslí. Čili tam by se muselo říct *existenciální* nebo *existenciellní*, to podle toho, co je možné, když je to takhle německy. Ten neví, jaké jsou to vztahy v jaké rovině. Je asi lepší to nechat tak. *Existenciální* nechat.

Hejdánek: Ovšem já bych to spíš přeložil vztahy lidské existence, ne? Než lidské vztahy existence.

Jiný hlas: To není lidská existence. On tam má...

Hejdánek: To ne, tam je právě základem to sloveso *Verhältnisse*. Že to jsou lidské a humánní vztahy, které se týkají existence, pokud to překládám správně.

Jiný hlas: To není lidská existence.

Hejdánek: To *human* se vztahuje k tomu *Verhältnis*, nikoliv k *Existenz*. To je nepochybné. Jenomže v tom svazku *Existenzverhältnis* je rozhodující *Existenz*, nikoli to *Verhältnis*. *Verhältnis* je příliš abstraktní slovo.

Jiný hlas: Gramaticky máte pravdu, věcně ale to *human* se vztahuje k *Existenz* a nikoliv k tomu *Verhältnis*. Totiž jiná než *humane Existenz* u Jasperse není.

Hejdánek: No právě, tak proč to dává napřed? Může být *humane Existenz* v nějakých jiných vztazích, než které jsou humánní?

Jiný hlas: Ale mohou být lidské vztahy, které se netýkají existence. Podle toho.

Hejdánek: No, to tak vypadá.

Jiný hlas: Tadyhle právě se zdá, že člověk je zapletený do kdečeho a co je pod tím, je takové to základnější, a to jsou ty individuální humánní vztahy existence.

Hejdánek: Nevím.

Jiný hlas: Dobře, můžeme to nechat takhle. Tady mám hned námitku k použití toho zavádějícího pochopení. To je spíš připravenost.

Hejdánek: Které slovo?

Jiný hlas: Já tam mám, ne ani zavádějící pochopení, ale spíš svádějící. Zavádějící je to, co by ho zavádělo, kdežto tady pro ně to má být nějaká naladěnost nebo připravenost. To rozhodně. Má tam pro ně být to, co jim umožňuje vidět spoustu věcí.

Hejdánek: Že mají pro něco *Bereitschaft*, to jsem samozřejmě viděl. Mít *Bereitschaft* například znamená pohotovost.

Jiný hlas: S tím je strašný problém. Neříkám, že to je se zlou vůlí, ale kdybys tam chtěl dát místo toho svádějící, svádějící připravenost. Což do kontextu docela...

Hejdánek: Nic jiného jsem nenašel. Je mi jasné, že svádějící nebo zavádějící... Nepochybně *verführerisch* a *verführend* jsou dvě různé věci. Nepochybně to tak je, ale co se vlastně tady míní? O koho jde, když se mluví o tom svádějícím nebo zavádějícím? Je to zavádějící ty myslitele? Anebo nás, kteří ty myslitele čteme?

Jiný hlas: Ty myslitele. Mají tu připravenost k té masce.

Hejdánek: Oni mají tu připravenost, ale proč je ta připravenost svádějící?

Jiný hlas: Protože je v rozporu s jejich otevřeností. Já myslím, že Jaspers na tom tu větu staví.

Hejdánek: Když tam řekne, že ta maska k nim náleží nutně, tak to není v rozporu.

Jiný hlas: On právě předvede, že to v rozporu není, ale že to zdání toho rozporu by nás mohlo zavádět. Nebo zarážet. Že je to něco, co nás mate a mohlo by nás to svést k podcenění buď té jedné, nebo té druhé strany.

Hejdánek: Já myslím, že to tam je v silnějším významu. Uvědomuji si nebo připomínám, že u Nietzscheho se najde známá formule, že k pravdě je nutno se prolhat. Nebo u Kierkegaarda je ta myšlenka svůdcovství na mnoha místech, nejenom v *Deníku svůdce*. On sám se přiznává k tomu, že to zašifrovává svými pseudonymy, protože nechce čtenáři něco sdělit, ale chce ho dovést k němu samému. Aby každý došel tím, jak čte, k tomu, co mu odhalí jeho samého. Takový labyrint, kterým se každý dostane k sobě. To znamená, že ta maska, to matení a svádění, se stává metodou. K pravdě nelze se dostat než skrz lež, pomocí lži. Ta lež tam je jakýmsi nezbytným *ingrediens*. Protože jsou obdoby u obou, tak bych navzdory tomu, že tam je to *verführend*, byl nakloněn to překládat spíš ve smyslu *verführerisch*. Aby bylo jasné, že u toho *verführend* je dvojí možnost. Že je samotné to svádí, anebo nás to svádí. Když to budeme číst jako *verführerisch*, je jednoznačné, že nás to svádí. A já si myslím, že to je věcnější, protože to nebezpečí těžko můžeme vidět na jejich straně, když oni to používají jako metodu vědomě a přímo o tom píšou. A protože to *verführend* je obouznačné, tak když to přeložíme jako *verführerisch*, neuděláme chybu.

Jiný hlas: Takže by to pak znamenalo, že ačkoliv jsou nejotevřenější a nejméně se starající o nějaké okolnosti... To znamená nejméně taktní. Že se nestarají, nemají žádné ohledy. Jsou až tvrdí, nejbezohlednější.

Hejdánek: Ano. Snad by to bylo takže... takže to nedělají teda kvůli ohledům. Nýbrž že to použijou jako metody. A to znamená teda, že jestliže mají, jo, to je jako s tou základní myšlenkou prý to souvisí, to mně ještě není docela jasné, že teda oni mají takovou zvláštní pohotovost, připravenost, jsou pro to použít

těch, jako *Verborgenheit* a *Maske*, těch masek a těch skrytostí nebo takovejch nějakých přikrejtí. Ale funkce těch přikrejtí, že je metodická z jejich strany. Že to teda není, že oni by tomu propadli. Oni naopak jsou nejbezohlednější...

--- (1988-03-01 Jaspers, *Vernunft und Existenz* (čtení) (10)_s2_cleaned.flac) ---

Hejdánek: Nebo tak bychom řekli k tomu naivu. Ale oni vědí, že kdyby to nahé rovnou ukázali, tak by nedosáhli zdaleka toho efektu, kterého chtějí, jako když použijí těch převleků. Čili oni jsou proti převlekům a bojují proti nim jinými převleky. Tohle asi by mohlo mít smysl.

Jiný hlas: Je pravda asi, že ta připravenost, když se řekne, že je svádějící, ona je svádějící takovým způsobem, jak říkáte. Že svádí nakonec asi na nás.

Hejdánek: A navíc oni to hlásají. Oni to hlásají, že je potřeba někoho svést k tomu, aby... Ne, já si nevzpomínám teď momentálně, k čemu to říká *Kierkegaard*. Svést k tomu, aby se nahlédl někdo sám, jak je. A že ho k tomu musím svést. Poněvadž přesvědčit by se nenechal.

Jiný hlas: Proč by to třeba nemohlo být tak, že oni opravdu v té připravenosti jsou zavedeni, svedeni. Proč by to musela být nakonec jenom svedenost jako ta připravenost. A ta připravenost nemůže být právě svádějící pro nás, ona by měla být v první řadě, když je to připravenost pro ně, tak by měla být ve vztahu k nim nějakém.

Hejdánek: A to se domnívám, že ten argument rozhodně nemůžete použít.

Jiný hlas: Nevím proč zatím. Ale vždyť přece ta připravenost, kterou oni mají, tak... Chtějí to oni opravdu takto?

Hejdánek: No jistě, jsou lační přímo to, to je ta připravenost. Oni nemají žádné skrupule.

Jiný hlas: To by byl taky možná pěkný překlad. Bez skrupulí.

Hejdánek: Jsou.

Jiný hlas: Neskrupulózní.

Hejdánek: Bez skrupulí. To je blbé slovo, ale vystihuje zatím nejlíp.

Jiný hlas: My jsme říkali předtím, že to přeložíme to nejbezstarostnější. Předtím jsme říkali nejbezohlednější. A nejméně skrupulózní myslí teď. Je pravda, že ta připravenost je nesvádí. Od čeho by je sváděla? Připravenost pro tu skrytou samolásku.

Hejdánek: Mohla by je jediné svádět, že by přece jenom nějaké skrupule měli. Ale právě proto se brání tomu, že jsou neskrupulózní. Takže myslím, že to je vyloučeno. To vyložit tak, že je to svádí.

Jiný hlas: Ne že by je to přímo svádělo, ale že je to něco, co když toho používají, tak je to svádí. Je to svádějící, a to by muselo být svádějící přece...

Hejdánek: Heleďte se, a mě napadá jedna věc. Neviděli jste ten přírodní film v televizi s těmi mladými lumíky, jak nevím, asi osm nebo dvanáct mladých lumíků se vyrojí a teď je vynesou z toho pelechu, vynesou je na volné prostranství a tam stojí člověk. A oni tak tam kolem toho, a ve chvíli, kdy ten člověk se dá do pohybu, tak všichni lumíci div se nepřerazí a všichni za ním. A jak se zastaví, tak zas nic. A ve chvíli, kdy jde, všichni zas za ním. Ta připravenost je něco, co svádí jak ty lumíky, když se něco pohybuje. Ten první začne a ti ostatní okamžitě za ním. Mně tenhle obraz teď najednou připadl na to, že tohle to *verführend* je, že někdo je *bereit*. Někdo je *bereit* a ty ostatní to svádí, že jsou taky pak *bereit*.

Jiný hlas: No ne. Naopak já bych se domníval, že ještě to může mít další význam, a to v tom, že ta připravenost může být zavádějící, svádějící od něčeho. Dejme tomu z toho uvažování, které bylo. Je svádí prostě. Ta připravenost pro tu masku je svádějící, je zavádějící od něčeho, co doposavad bylo.

Hejdánek: To je pravda.

Jiný hlas: Že by ten pohyb byl jiný totiž. Ne že by byli ti lidi, kteří toho nepoužívají, svádění tím jejich způsobem vyjadřování. Ale naopak, že ten jejich způsob vyjadřování by byl svádějící, tedy že by vybočoval prostě z nějaké té navyklé řady uvažování.

Hejdánek: No, tady nejde o nenaviklost. Mně se zdá, že v pozadí je spíš přesvědčení, že pravda obyčejné lidi neodláká od kamen. Víc než že je ani psí teplo neodláká od kamen. Tak nějak. Že prostě aby lidi měli vůbec zájem o pravdu, tak je potřeba jim to dát v převleku. A proto ta *Verführung*, to *Verführen* je

takovou důležitou složkou té cesty k pravdě. *Zum Wahrsein*. Čili tam nesmíte zapomínat, že tím cílem toho zamaskování, toho překrytí, že cílem je odstranit každé překrytí. Že to je prostě jenom prostředek. Že rozhodující není odvést od něčeho jiného. Prostředek, že ta svůdnost nebo to svádění má svůj smysl právě v tom, že máte přivést lidi k pravdě. Ne od něčeho odlákat, ale přivést je k pravdě. Jenomže pravda nikoho nepřiláká, takže vy ji musíte nějak ošpendlit.

Jiný hlas: Ano. No a proto my musíme o té pravdě být svedeni, k té pravdě.

Hejdánek: Ne, mají se dostat k té pravdě.

Jiný hlas: No ale k té se nedostanou přímo právě. K té se nedostanou přímo.

Hejdánek: To oni nechtějí. To oni nechtějí.

Jiný hlas: Ne, nechtějí, to nelze. Právě tady je ten důraz na to nepřímé sdělení. K té pravdě se nedá přímo uchopit.

Hejdánek: No ne, dobře, to je pravda. Ale něco jiného je *Wahrheit* a *Wahrsein*. A *Mitteilung der Wahrheit* samozřejmě není možná jako přímá. Ale k tomu *Wahrsein* se musíte dostat. A k tomu se ovšem dostanete *durch indirekte Mitteilung*. Tak bych tomu rozuměl. Ne že i k tomu *Wahrsein* se musíte dostat nepřímo. To tady není. To tady není.

Jiný hlas: Jak to, ale je to bytí, jak se k němu dostáváme, právě taky nepřímo. To se říkalo o odstavec výš. To je nastínění roviny tady, to pravdivé bytí. Nesmíte zapomenout, že tady zatím nebylo rozlišeno mezi pravdou a pravdivým bytím.

Hejdánek: No tady to má, dvě slova jsou přece.

Jiný hlas: Ale nebyl tam dán na to položený takový důraz jako na jiný planety.

Hejdánek: No ale nahoře mluví rozdíl mezi *Wirklichkeit* a *Auslegen*. Nebo *Sein* a *Auslegen*, *Wissen vom Sein* a *Sein*. No tak tím je to dané. Samozřejmě něco jiného je *Sein* ve vztahu k pravdě a něco jiného je *Mitteilung der Wahrheit*. A ta *Mitteilung* přímá není možná. A možná, že to je i s tou, já nevím. Ale koneckonců, co by to znamenalo, když se nemůžete dostat přímo k *Wahrsein*?

Jiný hlas: Že se k němu dostanu jediné zprostředkovaně.

Hejdánek: Přes co?

Jiný hlas: Přes nějakou tu masku.

Hejdánek: Ne, ta maska se týká, o tom tady není...

Jiný hlas: Skrz ten výklad. Nebo nepřímým způsobem. Já tu věc samu nemohu přímo vyslovit. Já ji mohu vyslovit, dejme tomu, v nějaké alegorii nebo já nevím, v čem.

Hejdánek: Myslíte, že tady ten rozdíl mezi pravdou a sdělením pravdy, nebo vyjádřením pravdy a tak dál, že tady není důležitý?

Jiný hlas: Není podstatný. Ano, já si myslím, že není. Myslím si, že kdyby ho tam chtěl dělat, tak by to vypíchnul a zdůraznil, protože je to strašně důležitá věc. Mně taky teda tyhle případy připadají dost paralelní. To maska náleží k tomu *Wahrsein* a nepřímé sdělení je jedinou formou sdělení. To mně připadá, že to nepřímé sdělení je teda podobou té masky. A mně to zase nepřipadá, že to ten výklad, který jste stavěl jako předtím k analýze toho, tak že by ho to nějak moc nabourávalo.

Hejdánek: Ne, to asi ne. Ale nicméně toto je problém vážný taky, čili bude se to muset nějak integrovat. Totiž to je takhle. Já jsem to vykládal v tom smyslu, že ta maska patří k tomu *Wahrsein* proto, že je potřeba lidi svést. Naproti tomu tam, kde mluví o *indirekte Mitteilung*, tak to nemá tento cíl, nýbrž tam jde o to, že to jinak nejde.

Jiný hlas: No ještě právě to celé svedení, nikoli jen ta maska, ale to celé svedení pomocí masky, které můžeme označit za nepřímé sdělení, je tou formou toho sdělení pravdy, že je třeba je svést prostě k té pravdě. To já myslím, že to dokonce hraje velmi pěkně. Tady akorát nebylo zdůrazněno to, že to je jediná forma, což v těch předchozích formulacích nebylo, ale jinak to jde stejně. Ale tady není dán důraz vůbec na to, že oni by chtěli někoho svádět k nějaké pravdě. Tady jde o ně. Oni se snaží dostat k pravdě a hledají nějaký způsob, jak se k ní dostat. Jakýpak sdělení, když by šlo o ně? Ale tam si sobě sdělují.

Hejdánek: Vůbec, jakým způsobem se člověk k té pravdě dostane, než když ji vysloví?

Jiný hlas: Jinak se k ní nedostane. Sám.

Hejdánek: Helejte se. Přinejmenším u Kierkegaarda je jasné, on nechce být nic jiného než svědek. Špion v Božích službách. Čili on to nedělá kvůli sobě, že by bádá. On vyrazuje, jak to je. A dělá to ne kvůli sobě, ani kvůli lidem, ale kvůli té pravdě. On vyrazuje, jak to je. A zároveň si uvědomuje, že to vyrazit nemůže tak, že by prostě na to vrhl světlo, nebo že by to ukázal nahé, nýbrž že to může říci jenom nepřímým sdělením. Nejde mu o to, že by ty lidi chtěl nějak zavést, že by si říkal: Tak já jim to řeknu přímo a je to. To v tom právě není. V tom *indirekte Mitteilung* to jinak nejde. Ovšem chce je svést, a to k tomu, aby nahlédli, co vlastně jsou, to tam všude říká. Čili on je chce svést. Oboje se tam musí skloubit. Asi tak, že lidi nepřesvědčíte, aby nahlédli sami sebe ve světle pravdy, leč když je k tomu svedete. To znamená pod nějakou zdánlivě jinou, cizí záminkou. Oni potom musí lapnout, jak slepice po flusu nebo jak ryba po špeku. Oni na to skočí omylem a vy využijete toho jejich omylu k tomu, že nakonec uvidí sami sebe. Ale zároveň vyslovit tu pravdu lze jenom nepřímým sdělením. Prostě přímo to říct nelze. Tyhle dvě věci tam musíme nějak zachovat. Pravda je, že to nepřímé sdělení nemá povahu masky v tom smyslu, že by bylo třeba lidi oblafnout, aby tu pravdu spolkli. Ono to jinak nejde s tou pravdou. Tu pravdu nemůžete říct jinak než nepřímo. Ale na druhé straně, abyste lidi přivedl k tomu, aby tu pravdu nahlédli, jaká jest, k tomu je musíte svést.

Jiný hlas: Ale jestli je to taky u Nietzscheho. Tady se zatím nehovoří ani slovo o něm.

Hejdánek: To si nejsem jistý. Já se domnívám, že Nietzsche má mnohem menší zájem o to ty lidi přesvědčit, a naopak je to *massa perditionis* a oni jemu potom, hlavně když přežijou ti nejlepší. Ten nový člověk. Čili tam asi tohleto... Já mám takový dojem, no ovšem můžu se mýlit. Ten člověk by nám to třeba řekl, jestli to je někde takhle napsané. Já jsem se s tím nesetkal u Nietzscheho.

Jiný hlas: Ta maska právě toho... Tady sestavená k lidem jako k mase zavržených.

Hejdánek: To je fakt, to by, kdyby se to dovedlo do konce, to by byla skvělá interpretace. Protože každý sám samozřejmě by se chtěl postavit do řad té elity. Takže když on bude mluvit o té *massa perditionis*, tak kdyby tohle byl trik, tak to je přímo skvostná myšlenka. To je fakt.

Jiný hlas: A jak jinak můžeme toho Nietzscheho chápat, když ho chceš chápat co nejlépe? Vždyť to by byla práce k ničemu prostě.

Hejdánek: Jistě. Vždyť to není žádná myšlenka k zahazení, opravdu myslet, že to je platné. Když nám tady mohl dělat ten... v Holandsku předtím, nebo co to byl, Němec původně, ale žijící... ten, jak se jmenoval...

Jiný hlas: B... Jo, B...

Hejdánek: Který sváděl pokřtěného Hegela. Tak tady tohleto by byl pokřtěný Nietzsche. Dokonce ve smyslu velmi blízkém Kierkegaardovi.

Jiný hlas: Koneckonců k té nietzscheistice, to je teda vynikající nápad, to je pravda. Takhle vyložit Nietzscheho, to by jako...

Hejdánek: Že on provokuje, ale provokuje takovým způsobem, že nikdo sám se nebude považovat za člena té masy, která má být zahubena nebo na které nezáleží. Takže tím vlastně všechny tlačí k tomu, aby... Jo, na tom něco může být. Takže by se to pak prokázalo i pro Nietzscheho v tom případě.

Jiný hlas: Jak by se překládalo to *Wahrsein*? Ty máš pravdivost, takhle lze přeložit bytí pravdy. Pravdivost je *Wahrhaftigkeit*, přesně.

Hejdánek: No, ale co chce říct. Být tím pravým. Taky v němčině ta potíž je, že *wahr* je pravý i pravdivý.

Jiný hlas: Bytí pravého? Nebo pravé bytí?

Hejdánek: Ono to všechno tak strašně zatíží, já myslím, že nechtěl z toho mnoho říci, respektive... V prvé řadě mu jde o pravdivost, ale o bytí. Proč by tam používal *Wahrsein*?

Jiný hlas: Pravost. Němci to dělají s tím *-heit* nebo *-keit*, stejně.

Hejdánek: Heleďte, co pravost?

Jiný hlas: Ta pravdivost to je taková spíš ctnost, ale *Wahrsein* tam to je k tomu, co je pravé. Co je pravé? To je pravost. Víte proč tam chce mít to bytí? Protože v tom odstavci předtím o tom bytí hovoří. Odstavec nahoru, první věta hned říká, že používají to podobenství kvůli tomu vědění o bytí.

Jiný hlas: A teď on to specifikuje, jaké je to bytí. Je to to pravé bytí. Já to sice tady čtu tak lexikálně, že *Schritt für Schritt* takříkajíc, než tam prostě do toho cpát... To jako kdybych chtěl říct česky živobytí a ty bys mi začal tady spekulovat nad bytím, to jsem vůbec neměl na mysli.

Jiný hlas: On by to mohl říct úplně jiným způsobem. Tam si nemyslím, že je tam zase tak běžný, aby to *Sein* tam tak strkal, i když je to filosofické text.

Hejdánek: Já si čím dál víc myslím, že by v tom měla být pravost.

Jiný hlas: Já bych se přikláněl k ní. Protože je tam, je tak prostě zůstává zachovaná ta maska jako nepravost. Vždyť to patří k pravosti, ta maska jako nepravost.

Hejdánek: Pravost teda, jo? Jak jste, je to pochopení, doufám, jako... nechali...

Jiný hlas: No, tam mám připravenost furt. Vemte si to, že pro pochopení už tam nemáme, co tam je.

Přesně se mně zdá, že se ten text furt poněmčuje a je pak vždycky těžko čitelný.

Jiný hlas: No ale vždyť ono to není ani tak pochopení, Honzo, s uchopováním to nemá nic společného. Je to spíš sklon.

Jiný hlas: No a ta připravenost... to je ta pohotovost. K té pohotovosti potřebuješ být připravenej, to je ta připravenost. To je ta připravenost pro skrytost.

Jiný hlas: Pohotovost tam taky vyrušuje, dává ti to takové...

Jiný hlas: Ale když tam dáš, tak říkám, zavádí [nesrozumitelné].

Hejdánek: Ale ten sklon není špatnej. Nebo náklonnost nebo něco takového. Tendence. V tom smyslu.

Jiný hlas: Že mají zavádějící tendenci ke skrytosti a masce.

Hejdánek: Nebo svůdcovskou náklonnost.

Jiný hlas: To už by [nesrozumitelné].

Hejdánek: Svůdcovský sklon.

Jiný hlas: Takže co tam dáme? Sklon? Mně se líbí svůdcovskou pohotovost. Ať je tam něco z hasičského žargonu.

Hejdánek: Já si sem dám sklon teda.

Jiný hlas: Mně se to moc nelíbí. Ono se chce asi říct mít pro něco tu připravenost. Mít pro něco slabost?

Jiný hlas: To ne, to už je... jako když já mám slabost pro sladký. To je totéž. To je ta chuť. Připravenost, ano, pohotově, ano, sežrat kus dortu! Ale to tam není právě, v tom to strašně... Ty máš pro to slabost, prostě, neodoláš tomu. Ale ne, že máš připravenost k tomu. To není ono, Honzo. To je úplně něco jiného. Ne, tak musíš k tomu dát jméno, no.

Jiný hlas: Právě, já jsem na sladký taky vysazenej a není to připravenost. Prostě neodoláš tomu. A neznámá to, že seš v okamžiku připravenej, když to uvidíš sežrat. Ta pohotovost je teda přesnější. To se říká, máš službu, ne? Mám pohotovost. To je dobrý. Tak dál, prosím. Můžeme jít dál teda?

Hejdánek: Ano.

Jiný hlas: Tam mám pak námitky k tomu konci v překladu. Tam totiž nevím. Tam je *in dem*. To asi nebude patřit dohromady. Ale spíš v tom, v tom časovém pobytu. V kterém, ale je to přeložený dál nějak divně. V kterém se musí ještě uchopit... ne, v kterém musí být ještě uchopeno vědění z původu každé existence.

Honza tam má souřadně uvedený prostě ty... a to vlastní necháme teda, jo.

Jiný hlas: Jo, to já jsem teda taky s Karlem, tady to vlastní vypadá jakože prostě ta jejich... Takže to možná můžu nechat nějaký to opravdový jako. Skutečný nebo... to ještě předtím středníkem, jak je... Skutečné. Nebo jak jste to říkali? Opravdové?

Jiný hlas: Opravdová pravda. Ještě skutečná. Skutečný. Já myslím, že by klidně do závorky tam mohlo být napsáno *eigentliche*.

Jiný hlas: V lepších překladech se to tak dělá.

Jiný hlas: Naopak, to se dělá v horších překladech. To není dobrá míra. Nakonec stejně, jestli se to teda přeloží, tak by to mohlo být vydaný půl napůl.

Jiný hlas: No asi by to bylo lepší, ono je to dost krátký, takže by to...

Jiný hlas: To je pravda. Když už i ten Heidegger takhle teďko, už jsou ty některý věci vydaný. Co vyšlo v tý

hnědý knížce?

Hejdánek: Ty hnědý knížky máte všichni, jo?

Jiný hlas: Já ji mám.

Hejdánek: My bysme si mohli někdy z toho taky počíst.

Jiný hlas: Vy to nemáte?

Hejdánek: Jo, mám, já jenomže teď mně poslali několik kousků, tak jsem si říkal, že by se třeba mohlo něco takového dělat příští rok nebo... Když to už je přeložený, že zároveň bysme se přesvědčili, jak to je přeložený.

Jiný hlas: Proč jsi to uváděl jako příklad tu hnědou knížku? Ne, že už ty texty tady jsou v tom česky, tak už je to vydaný tak, že to je německy a na druhý straně česky.

Hejdánek: Jo, tak to jsem ještě neviděl.

Jiný hlas: Není, ono to je myslím jenom česky. Kdo to má? Já myslím, že to česky nemá. No taky nemá.

Hejdánek: Ale ne tím způsobem taky zvenčí z těch rozprav, jo?

Jiný hlas: Prosím?

Hejdánek: Taky zvenčí, z těch rozprav?

Jiný hlas: Ne, zatím ne. Zatím jenom tady to. A to oni tam by i asi byli postihnutelný a to má ještě určitě práva na ty texty. Jo, to je ono. Já vím, jak se muselo těžce vyjednávat, Mladá fronta, Heidegger sám ještě k tomu dal souhlas. On se to dělalo za jeho života. Aha, to se nesmí, jako ten překlad vydat? přetisk z toho vyšetřování, když by to znali... Ty se nedají, ten Heidegger, přece se nemusí ptát... Heidegger sám, no jistě, no. A překladatelům se nemusí nic platit.

Hejdánek: Poslyšte, pojdte se chvíli zabývat tou druhou částí té věty po tom středníku, věcně. Ta je věcně strašně důležitá a je tam tak přidaná, tak především ten výraz, co je ta nerozhodnutost. To je její, nebo jeho... No a strašně důležitý je, jestli je to nerozhodnutost ze strany naší, anebo ze strany té pravdy.

Jiný hlas: No, to já jsem to chápal náhodou dost tak, že ta pravda se nedá nikdy rozhodnout. Nedá se rozhodnout, že by ta pravda byla to a to.

Hejdánek: Ne, ale to je ze strany naší tedy. Ale je ona ta pravda předem, jenomže my to nemůžeme rozhodnout, anebo jinak, pravda to je?

Jiný hlas: To musí se stávat a tu pravdu samou, protože já mám taky dojem... Tím teprve nabývá důležitosti to místo. To přece sdělení patří k výrazu k nerozhodnutosti té pravdy, tak to je kvalita té pravdy. A prosím vás, proč je tam teda řečeno časový pobyt? No to tam je to... Ne, jestli to má nějakou důležitost.

Hejdánek: No, já tomu rozumím takto. To je taky ta otázka, jestli *Dasein* můžeme překládat pobyt. Když se to *Dasein* překládá pobyt, tak právě tam už dochází k tomu posunu, že tam ten čas v tom je. Kdežto v tom *Da* je jenom místo. A *Dasein* původně je být tu. *Dasein* vlastně by bylo soucnost v tom našem smyslu, jak jsme zatím o tom mluvili.

Teprve tím, že se zdůrazní, že to *Sein* je nemyslitelné bez času, tak se z té soucnosti najednou stává to bytí soucna v tom našem smyslu, ten pobyt, řekněme, nebo ten život.

Když tady on říká to *Zeitdasein*, tak to znamená, že to *Dasein* samo mu nepřipadá, že by ten čas obsahovalo. Takže to je mimochodem jeden důvod nebo jeden moment, který by mluvil proti tomu překládání pobyt.

Jiný hlas: A čili by to teda tady nebylo jenom to vypíchnutí aspektu...

Hejdánek: Ano. Každopádně si to musíme podržet v paměti a zjišťovat potom při dalším čtení, jestli nedojdeme k obdobným nějakým místům jiným. Na jednom je to těžko zakládat. Ale kdyby se tam vyšly tři, tak už je to pěkně... To už je takřka na studii.

Jiný hlas: Ještě to znamená taky to, že kdybyste se domníval, jinak by se to překládalo spíš jakožto soucnost.

Hejdánek: Ne, to jsem jenom řekl, že to je to naše... soucnost nedává ten smysl, co my tomu dáváme, čili to bychom museli být velmi opatrní. A muselo by se to zjistit, jestli by to a tak. To je problém to strkat

někomu do bot, Jaspersovi. Ale každopádně já jsem to použil spíš jenom tak na přiblížení a kdo ví. *Dasein* je to, že to je tady. Rozumí se tím teda pravděpodobně, co se přesunulo potom, co je tady? To nejvíc, co je tady, to jsem já. Všechno ostatní je blízko, ale tady to jsem vždycky já. Takže to se tímto pak přesunulo na *Dasein* je subjekt. *Sein* v tom žádná subjektivita není. Ale *Dasein* to je už ta centrovanost, to je ta zasaženost. Jenomže se to myslí furt ještě bez času, proč to je to *Da*. To není *hic et nunc*, nýbrž jenom to *hic*.

Takhle to teda samozřejmě bylo původně, někdy. Prodělalo to vývoj a samozřejmě u každého myslitele je to kapku jinak a... No, ale nicméně bych byl pro to ještě teda u toho zůstat stejně.

Jiný hlas: Ale jak chceš u toho zůstat, když je to tady zastrčené jenom jednou napoprvé?

Hejdánek: No dobře, ale musíme si to rozhodit. Až to tam bude víckrát, tak některé věci nám zapadnou, budou zasuté. Právě to první setkání je vždycky strašlivě důležité. Filosofie se vždycky snaží nějak se, a podobně básníci, se snaží dostat, jak to zdůrazňuje Heidegger, dostat se k tomu prvnímu vidění. Když se nám něco ukáže poprvé. Tak když se setkáme s něčím poprvé, tak je to nejlepší a pokud možno tam prostě všechny možnosti si uvědomit, a pak se uvidí.

Jiný hlas: To se říká *einmal ist keinmal*.

Hejdánek: No to jistě, nesmíme z toho vyvozovat důsledky. Ale vidět to v té mnohosti. Jestliže poprvé vidíš zasněženou krajinu a nevíš, co to je sníh, bys nevěděl, nevíš, co to je krajina, nevíš nic, a jenom poprvé to vidíš, tak tam vidíš spoustu barev. A od chvíle, kdy víš, že sníh je bílý, tak už ty barvy přestaneš vidět. To je ta důležitost toho prvního vidění. Ještě nevíš, o co jde, a vidíš všechno. Člověk taky nemusí vidět všechno, ale má se snažit vidět všechno. Když přijde detektiv na místo činu, tak on neví, které věci budou nejdůležitější. On musí vidět pokud možno všechny detaily. A ještě neví, který bude potřebovat. A když to vidí špatně, tak je špatný detektiv. Když přehlédne nějaké drobnosti. Špatný detektiv, nehodí se k práci.

Jiný hlas: No dobrý detektiv přijde a určitě celý... Nepotřebuje vidět všechny detaily. No dobře, no tak...

Hejdánek: Takže bych byl pro to vždycky, když je něco takového, tak radši se tím zabývat, dokud ještě nevíme, o co jde.

Jiný hlas: Stále se věčně mluví o nerozhodnutosti pravdy jenom u Jasperse, nebo o tom psal i někdo jiný, třeba Kierkegaard?

Hejdánek: No tak Nietzsche určitě. Nevím, jestli takhle přímo, ale u Nietzscheho pravda je radikálně, jak bych řekl, individualizovaná nebo radikálně lokalizovaná a temporalizovaná. Prostě Nietzsche odmítá pravdu v tom tradičním smyslu jako to nejpevnější. Naopak to je to nejživější. To je v každé situaci jiné.

Jiný hlas: Ano, a to pojmenoval takhle Jaspers, takhle nerozhodnutost?

Hejdánek: Asi, to nevím. To nevím.

Jiný hlas: Protože když to tak pojmenoval, tak už to taky zároveň kvalifikoval.

Hejdánek: Možná že to je opravdu z Nietzscheho, on zdůrazňuje zejména to, že to není od začátku, že to není prestabilizované, tak nějak. Že to není predeterminedované. Tohoto si všímá Rádl, že to ta pravda je něco živého. Nikoliv taková ta mrtvolka, jak si to představoval Aristoteles, nějaké jenom přimykání se k té mrtvolce.

Jiný hlas: Ale teď ta druhá část. Jak ji vůbec přeložit. V kterém, *in dem*, v tom časovém *Dasein*, *sie*, to znamená to nepřímé sdělení, které musí...

Hejdánek: Ne, *sie*, to je prosím *Wahrheit*.

Jiný hlas: *Wahrheit*?

Hejdánek: Jo.

Jiný hlas: V kterém teda musí ještě být uchopena? Uchopena pravda v čem? V *indem*, k tomu původu...

Hejdánek: Mně se zdá, že tam je obsaženo toto. Proč je tam to *noch*? To je podle mě to nejdůležitější slovo, které tam je. Že totiž když chceme vyjádřit, vyslovit pravdu, tak ji musíme uchopit, vyjádřit ještě v tom momentě, kdy se stává tou pravdou. Jakmile už se stane, tak přestává být pravdou. To tam doplňuji, ale jenom na vysvětlenou. Jestliže je *unentschieden* původně a musí se tou pravdou teprve v tom

Zeitdasein stát, tak to znamená, předtím to vlastně nebyla pravda, ale ani potom to není pravda. Je to akorát pravda v tom momentě, v tom čase a na tom místě, kde se tou pravdou stává. A my, když ji chceme uchopit, tak ji musíme uchopit v tom... to je ten důraz Kierkegaardův na okamžik. Na ten moment, kdy to je pravda.

Jiný hlas: To *noch* je tam důležité, ale gramaticky mně to prostě nic neříká.

Hejdánek: A právě proto se teď vysvětluje, že právě proto, že ta pravda musí být zachycena v tom momentě, kdy se rodí, tak nemůže být vyslovena teoreticky tak, že to platí pro všechny doby. Musí to být ta *unmittelbare Mitteilung*. *Unmittelbar* ne proto, že by to nějak člověk nedovedl, nýbrž jakmile by to bylo teoreticky, jakmile by to byly nějaké formule, tak se to s tou pravdou nutně musí míjet, protože ta platí jenom pro ten okamžik. Pánové, tohle já mám z Rádl. Tohle říká Rádl. A ten to ovšem nemá z Jasperse, nýbrž z Nietzscheho.

Jiný hlas: Ale já tomu moc nevěřím, že by ta pravda byla jenom... že by se dala nepřímou uchopit jediné díky tomu, že už tady není. Že kdybych ji chtěl opravdu uchopit, že bych musel v ten okamžik, kdy se rodí.

Hejdánek: Rádl byl nejvíc ovlivněn ještě v době, kdy dělal biologii a když psal ty dějiny vývojových teorií. A tam právě v těch dějinách vývojových teorií má to slavné místo, že všichni mají pravdu. Darwin měl pravdu, Lamarck měl pravdu, Haeckel měl pravdu a všichni. Ale ta pravda není v tom, co říkali. V těch teoriích, v těch formulích. Ale v tom, co k tomu bádání a k těm formulím vedlo. Vedlo, rozumí se v okamžiku. To je ta pravda. A my musíme pochopit Darwina v té chvíli, v tom dějinném okamžiku a v tom určitém zasazení, co ho k tomu vedlo. Když tohle nepochopíme, tak je to sušina, to je exponát do muzea. To není živý Darwin. Čili je to v tomhle smyslu.

Jiný hlas: Jaspers ještě uvádí, když hovoří o víře nebo o pravdě, tak tam přesně uvádí Galilea a Giordana Bruna. Kdy ten Bruno musel za tím stát, za tou svou pravdou, protože to byla ta pravda, o které hovoříte. Kdežto Galilei to klidně mohl nechat být, protože ta pravda zůstala pravdou.

Hejdánek: Rádl by řekl, že tohle ale není pravda. To je jenom krytí se skutečností. Ale pravda je tam, kde se nasazují. A protože se Galileo nenasadil, tak je vidět, že to žádná pravda není. On se nasadil o to, aby to objevil. O to obhájení už se pak nenasazoval. Tady jde právě o to, co chtěl objevit. Ne pravdu, nýbrž jak běhají planety.

Jiný hlas: Samozřejmě, on nechtěl objevit pravdu, o to nešlo, on chtěl zjistit...

Hejdánek: No a to je ten rozdíl. Kdežto Bruno se sice mohl mýlit, ale jemu šlo o pravdu. Nikoliv o to, jak to běhá. Lidi to matou a oni to tenkrát mátlí taky. Ale nakonec se to prozradí. Prozradí se to tím, že Bruno za tím stál, kdežto Galilei to odvolal.

Jiný hlas: Stejně tak Galileovi jako Brunovi, když chtěli něco odhalit, šlo na jednu stranu také o pravdu, o to, jak to v tom vesmíru je. Ale pro Bruna to byl úplně jiný přístup k tomu problému, pro něj to bylo opravdu celoživotní oddání se té pravdě.

Hejdánek: Podívejte se, jste ve vážném nebezpečí. Jestliže z Bruna uděláte člověka, který byl posedlý myšlenkou, jak to běhá, jestli ten vesmír je konečný nebo nekonečný a tak dále, tak z něj děláte psychopata. On možná byl, to je další věc, o tom nechci mluvit. Ale je rozdíl, když se někdo v dané chvíli zaštití a opře na nějakém místě, kde zrovna je, aby něčemu čelil. A opře se zrovna třeba o pojetí toho, jak běhají planety. Ale v podstatě jde o něco jiného. Jde o životní nasazení. A ta okolnost je jenom příležitost. Čili pokud mu opravdu šlo o to, že vesmír je nekonečný, a kvůli tomu obětovat život, je blbost.

Jiný hlas: Samozřejmě.

Hejdánek: Ale jemu šlo o jakýsi boj, v němž tohle mělo svou roli. Momentálně se hádali o tohle, tak tady on se zašpracoval. Ale šlo o víc. A my musíme rozumět, o co šlo. Tohle je ta věčná pravda, jak to je, jestli je konečný nebo nekonečný. A v tom Bruno vlastně prohrál, protože nejenom že ho upálili, ale my dneska víme, že je konečný. Ale on je náš předek v jistém smyslu, protože on probíjovával něco daleko důležitějšího, než jestli je svět konečný nebo nekonečný. A to je tady v tomhle řečeno.

Jiný hlas: Takže v podstatě u Galilea by nešlo o pravdu.

Hejdánek: No když to tak pustil k vodě, tak co on vlastně. Nám nejde o to, že on se vymluvil na to,

řekněme, no tak ono se na to stejně přijde. Ale on se fakticky nepostavil tý falešný autoritě vlastně. On se do toho pustil a nespočítal si náklady a nechal toho. Něco jinýho, kdyby se do toho bejval nepustil, neměl ostudu. A teď tu ostudu má. On se do toho pustil a pak to odvolal. To je vždycky blbý. Pod tlakem.

--- (1988-03-01 Jaspers, Vernunft und Existenz (čtení) (11)_s1_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: To je právě jistým dodatkem. Já jsem to teď trošičku pragmaticky tak... To má ještě hlubší dimenzi. Vlastně když se k tomu vrátíme, z čeho to vylezlo, tak k tomu, jestli opravdu ten přímý způsob uchopení pravdy je možný jedině díky tomu, že jinak bychom musili tu pravdu současně vysledovat s tím, jak ona se děje.

Hejdánek: Ne současně, to není řečeno. Tam není současně.

Jiný hlas: Ale ve stejném čase. Jinak to není.

Hejdánek: A to tam není. Vy jste to říkal, já jsem to taky slyšel. Já jsem říkal, že musíme tu pravdu uchopit tam, kde se děje, kde se stává. Ale to můžeme dělat dva tisíce let zpátky. Musíme jít k tomu, kde se děje, kde se stává. To znamená, to, co se stane už obecným majetkem, to už není pravda. My musíme jít k tomu koření, kde se stává.

Jiný hlas: Ale proč kladete ten důraz na ten nepřímý způsob uchopení? V jaké to je potom souvislosti?

Hejdánek: Protože ve chvíli, kdy to děláme přímým sdělením, tak to děláme z distance. Tak to děláme jako objektivní pozorovatel. Vypovídáme o něčem, co platí.

Jiný hlas: Ale když to bude přímé, tak tam žádnou distanci dávat nemůžeme.

Hejdánek: Ne, přímým sdělením se tím rozumí, že mluvíte o tom, co je cílem vaší výpovědi. Nepřímé sdělení je, že mluvíte o něčem jiném, abyste řekl to podstatné o něčem, o co vám jde.

Jiný hlas: A vy se tedy domníváte, že ta distance je tam právě daná mezi námi a tou věcí, o které se vypovídá?

Hejdánek: Distance v tom smyslu, jak jí rozumí celá tradice filosofická, to jest, že jsem pozorovatel mimo to, o čem vypovídám. Že tedy tam zařadím ty, po našem řečeno, ty dvojice, ty dvojčata, pojem – *intencionální předmět*, abych ještě rozšířil tu distanci mezi myšlením nebo myslícím a myšleným.

Jiný hlas: Teď jste mě úplně vtáhl do takového pole, ve kterém nevím, jak se mám orientovat. Protože je tady přímý a nepřímý způsob sdělení. Teď se říkalo, že ten nepřímý způsob sdělení má něco společného s uchopováním pravdy, že jinak to ani nejde. Ale ten přece nesouvisí s tím, že bych tady byl já, který vypovídám něco o skutečnosti, která je mimo mě. Tady přece šlo o něco jiného. Tím, jak se tady zahrnul ten čas, tak vy jste právě poukázal na to, že ten nepřímý způsob sdělení je nutný právě z toho důvodu, že pravda už se udála. My se k ní už nemůžeme vztáhnout jinak než tím nepřímým.

Hejdánek: Ne, to jste řekl úplně jinak. Ona už se udála, a tak je pro nás velice snadné se k ní vztahovat jenom tím přímým. Jenomže my jsme se tím pádem přestali vztahovat k pravdě, když se vztahujeme už jenom k formuli, z níž ten život vyprchal. Ta nepřímost nám má zajistit, že se vztáhneme ke skutečné pravdě. A to znamená, když se stala ta pravda, když platila, když se stávala pravdou před dvěma tisíci lety, tak my se k tomu můžeme teď vyjádřit jedině nepřímým způsobem.

V tom je háček. Pravda se nemůže dít jiným způsobem než jako jakékoliv jiné jsoucno. Kdyby se ta pravda udála, tak se nemůže zvnějšnit.

Jiný hlas: Právě když se zvnějšní, tak to přestane být pravda. Ale dění pravdy není toho druhu, že by se zvnějšňovala pravda. Tady se zvnějšňuje něco jiného, tady se zvnějšňují jsoucna, ale ne pravda. Pravda se děje úplně na jiné rovině, než se dějí jsoucna.

Hejdánek: To je míněno. Pravda se stává tehdy, když ji někdo pochopí a řekne. A v ten moment, kdy ji řekne, tak se stává jsoucnem a pravda se od toho distancuje. To je opravdu jenom vyjádřeno takovým lehkým způsobem, že ta pravda se tak... tam jsou přece jiné pohyby, než že by ta pravda přecházela, ta, která je ryzí nepředmětností, by se přes nepředmětnou stránku jsoucnem prostě zpředměťovala. To ne.

Jiný hlas: Ale co to znamená *Werden der Wahrheit*?

Hejdánek: No, to je právě... co to je. Ono je to spíš dění, vznikání.

Jiný hlas: Víte o nějakém dění, které by nebylo vidět? Samozřejmě toto dění, už jednou jsme se o tom

bavili, pravda nebo to, co má jenom nepředmětnou stránku, má taktéž svůj pohyb. Ale všechny ty přívlastky, které tomu dáváme, musíme dát do uvozovek a dát na to pozor, že to není dění v běžném smyslu, jak používáme pro jsoucna. Tady bych na to dění kladl takový důraz, je otázka, nakolik ho tam klade *Jaspers*. I když bych se domníval, že ho tam také klade. Když mluví o tom *Werden*, tak to strašně zdůrazňuje, že to je otázka dění a nikoliv jenom ukazování se něčeho, co už jest.

Hejdánek: Doufám, že nemůže dát pravdu na roveň se jsoucnem. O jsoucnu můžete vždycky něco předmětně říct, to jest přímo říct, i když ne všechno, ale vždycky něco. Kdežto o pravdě tady říká, že jenom nepřímé sdělení. Jak máme rozumět, co je to nepřímé sdělení? To znamená, že mluvíme o něčem jiném. O pravdě můžeme mluvit jen tak, že mluvíme o něčem jiném. O tom jiném mluvíme tak, aby se nepřímo řeklo to podstatné o té pravdě. Svým způsobem to jsou ty nepřímé intence, to jsou ty nepředmětné stránky. My mluvíme o něčem předmětně, ale přitom to důležité není to, o čem předmětně mluvíme, nýbrž to nepřímé.

To dělal mýtus. Mluvil předmětně o želvě a o slonu, který se postavil na tu želvu a tak dále. O to nikomu nešlo, a proto nikoho nezaráželo, že to je blbost. To podstatné bylo jinde a to my nechápeme. My dneska všechny ty...

Jiný hlas: To si myslím, že o tom, že by to nikoho nezaráželo, že je to blbost, i když ta blbost by byla dobrý příspěvek do diskuse.

Hejdánek: S tím mýtem, to už je pro nás taková stará věc a je to zkompromitované. Například *Neubauer* to nikdy nepřečetl, aspoň mi to tvrdil, poněvadž to je příliš krátké, že to nestojí za to číst. Pod dvě stě stran to nemá cenu. No ne, to nevádí. Jestli chce prostě na tohle narážet jako k trojjedinosti sem, ten mýtus k tomu patří, o tom není pochyb, že je. Jo? Ted' se on dostal do toho, k tomu...

Jiný hlas: My jsme se tam včera bavili na začátku, ještě než se začalo s Radimem, a tak abych to slyšel, on seděl těsně vedle mě a tam nevím, z čeho to začalo, ale zaslechl jsem od *Kuše* o sekularizaci, a on vám říkal: „No, to nám nemusí nikdo vykládat, že sekularizace je plod křesťanství. Bohužel a naštěstí ne jediný.“ Ale to říkal i jako provokaci, to on ví.

No, tak vrátíme se k tomu. Ale mně by se z toho možná dalo ještě něco vycucát, to je takový úvod k tomu. Původ to překládají jako původ každé existence. Ten *Ursprung*, to je to samé, na stejné rovině.

Hejdánek: Já si myslím, že se tady nemá zdůrazňovat, že by šlo o nějaký zdroj, prazdroj každé existence, nýbrž že jde o důraz na to, co v každé existenci je to *ursprünglich*. Tedy nechápat ten *Ursprung* jako *arché*, což stojí mimo každé vznikání a zanikání, nýbrž jako začátek toho vznikání. To je vždycky: co je začátek ulice? Už tam ulice je, anebo tam ještě není?

Čili že tady, to je v té filosofii jasně, když se tam do toho podíváte, tak když mluví o *Ursprung*, *aus dem Ursprung der Existenz*, tak to znamená, že ta existence je ten *Ursprung*. Ovšem ne všechno v existenci je *Ursprung*. Takže prostě je cosi *ursprünglich* v té existenci a z tohoto *Ursprunhu*, který je v existenci, z toho se to musí vykládat.

Čili nemá se na mysli, že ta pravda, nebo že to *Werden* té pravdy je *Ursprungem* té existence, nýbrž že to, co je v existenci *ursprünglich*, tak tam se děje ta pravda. Poněvadž ve chvíli, kdyby to bylo to první, tak by to bylo naprosto zase zpátky u středověku, Aristotela a vůbec téhle celé tradice, u esence. Pak by ta pravda byla koneckonců esencí a ten *Ursprung* by byl esencí a tak dále.

Jiný hlas: Že ta pravda se děje v *Ursprunhu* existence?

Hejdánek: Že ta pravda se děje, ano, tam, kde ta existence má svůj *Ursprung*, nebo co v té existenci – ještě zřetelnější by se furt ještě mohlo vycucát – co v té existenci je to *ursprünglich*. Tam na tom místě se děje ta pravda. Tam jediné chybí, že každá existence se děje z budoucnosti a to je u *Jaspersových* okamžiků jasné.

Jiný hlas: Můžeme dál, ne? Tadyhle jediný Honza se chce zeptat, tam je *das Glauben ist das Sein*, ty máš věření je bytí. Já jsem taky přišel na něco, tam je *das*, tam je *der Glaube*. No ne, to je jasné, jenomže to věření, akorát filosofoval jsem si to, jak se mi to líbilo, pak zase ne, tak se jenom ptám, jestli třeba někdo nemá něco lepšího.

Hejdánek: To je ale celkem za to dost... já nevím, jestli se to najde taky u *Kierkegaarda*, on tam teda odkaz je, ale to by se muselo zkontrolovat. Ale pravda je, že to je něco velmi podstatného, že kdyby tam řekl *der Glaube*, tak to není ono. To *Glauben* ukáže, že tam je v tom zapletený člověk se svou aktivitou a zároveň se ukazuje... když je to *Kierkegaard*, tak samozřejmě ta víra není výkon člověka, nýbrž je to výkon, ale ne člověka. Je to v člověku výkon, ale není člověk subjektem toho výkonu. Tak to tam k tomu patří.

Ale důležité je, že tam není *was du glaubst*, ale *wie du glaubst*. To znamená, tady se poukazuje na to, že nejde o to, čemu kdo věří a v co věří. Že se tady mluví o tom bezpředmětně.

Jiný hlas: To je taky spíš v tom reflexivním smyslu, jako ta aktová kvalita, nikoliv to...

Hejdánek: To je hluboké rozpoznání. Každopádně zaprvé *Kierkegaardovo*, což opravdu nevím, jestli existují před ním myslitelé v celém novověku, kteří by tohle rozpoznali. To je jeho věc a v tom je nutné mu rozumět a navazovat na tohle pojetí. A zadruhé je to důležité, že to rozpoznal *Jaspers*, poněvadž to se stává běžně teologům, že to čtou a vůbec jim to nepřijde a samozřejmě furt myslí, že věřit na co. Pokaždé, když se o tom mluví, tak každý samozřejmě ani neví, že to je problém. Protestant, který by měl vědět něco o *Barthovi*, který taky čerpal z toho *Kierkegaarda* a tak dále, prostě je to taková samozřejmost, že to nikomu ani nepřijde. A ten *Jaspers*, který není protestantského původu, který se k tomu *Kierkegaardovi* dostal spíše z takového zájmu psychologického, když psal o té *Psychologie der Weltanschauungen*, tak se poprvé setkal s tím svým *Kierkegaardem*, tam líčí ten typ *Kierkegaard* a že tohleto rozpozná, to je samo o sobě, mně to připadá, tohle je věc, která Heideggerovi na mysl nepřišla, ačkoli se tím *Kierkegaardem* zabýval.

Jiný hlas: No ne, to přece... já teda nevím, jestli on o tom psal nebo ne, ale ať už mu přišlo na mysl při interpretaci *Kierkegaarda*, tak prostě ta myšlenka tý eventuální nějaký autenticity a tak dál, to je přece hrozně moc obdobný tomuhle.

Hejdánek: To je nepochybně, mně konkrétně šlo o tu víru, jo? Ta prostě... on má katolický předpoklady a tohleto mu vůbec nepřijde na mysl. A není možno mu to mít za zlé, poněvadž když to nepřijde na mysl ani protestantským teologům, no tak proč by to mělo přijít na mysl jemu? Ale tím spíš je třeba si cenit toho *Jasperse*, že mu to neuniklo, že se velmi přesně v této věci vyjadřuje.

A dokonce to, že *das Glauben das Sein*, že to je... to bych chtěl zas vidět, jestli to tam opravdu, jak se to u něj dá odpíchnout od toho *Kierkegaarda*, to by bylo docela zajímavé ještě. To je teda...

Jiný hlas: Jo, ale osmdesátka, se můžeme kouknout. To je pohnutý, to má být z ničeho.

Hejdánek: Z ničeho? A přitom mluví o tom? No, to se tam nějak nejde moc k sobě, ty čísla. To je neuvěřitelný.

Já tady teď budu mít brzy někoho z Německa, já ho pověřím, aby se koukl, jestli náhodou není vydání nějaký... jo, ten Tomáš, co seděl u toho pokoje, ten... já jsem hloupej, já jsem s ním mluvil a nějak jsem na to zapomněl, on má německý vydání toholetu.

Jiný hlas: Novější?

Hejdánek: No, říkal nový, že jo? My jsme se tady slibovali text, on říkal, že má knížku.

Jiný hlas: Tomáš?

Hejdánek: Ne, jinej, toho neznáte. Aha, no tak to by bylo teda... zeptejte se ho. No ne, to už... například já jsem dostal druhé vydání, co v Americe vydali toho *Whiteheada*, *Process and Reality*. Si nedovedete představit, co tiskových chyb objevili v tom prvním vydání. To je tak hanebný vydání, to první. A já mám výpisky, rozsáhlý výpisky, já to musím všechno vyndat z kartotéky a jedno po druhém kontrolovat.

Poněvadž sedmé vydání je z kterého roku? Já jsem to totiž... my jsme to dělali, tak jsem se musel kouknout, jestli máme podle toho prvního, tak to první taky není, to jsou dva nebo tři kusy v Čechách.

Jiný hlas: To je moc.

Hejdánek: Já to měl kdysi půjčený z tý... Univerzitní to vůbec nezná, někde v Brně to snad je, v Praze to není vůbec, v žádný... Oni ti američtí tiskaři jsou příliš moderní. Teď jsem zjistil, že někdo u nás to citoval toho *Whiteheada*, moment kdo... jo ten Kučera, ten Trtíkův následovník na Husově fakultě, Zdeněk

Kučera. Zdeněk? Já teď nevím, jestli Zdeněk, no ale ten... mladší brácha Kučery, s kterým jsem chodil ke Kozákovi, tak a ten tam cituje *Process and Reality* z roku třicet. V té práci, co teď nedávno vyšla o radikálním... v tom *Kalichu* to bylo.

No a tak mě napadlo, že teda buďto Husova fakulta má, nebo možná že to je v naší, to bych pochyboval, to bych tenkrát snad zjistil, já už si na to nepamatuju, možná že to je u nás, to z toho roku třicet. Ale že je možný, poněvadž když je teda na té fakultě, že eventuálně mu snad povolí, že teda by možná to byl doklad toho, že teda z té knihovny teologické fakulty v Evanstonu, kde to bylo, odkad' jsem to měl půjčený, tak že se to zachovalo, že to je někde v nějakém hřbitovním... v nějaký hřbitovní knihovně nebo něco takovýho. Odněkud, že by bylo možný se zeptat, odkad' to teda cituje a kde to teda je, z toho roku třicet.

Já to tenkrát nemohl nikde jsem to nemohl sehnat, já to potřeboval strašlivě nutně, když jsem připravoval disertaci, tak jsem chtěl se dozvědět, jestli tam náhodou nenajdu něco víc, poněvadž já jsem si přivezl z Anglie jsem si přivezl *Science and the Modern World* a nějaký drobnější další věci, ten *Symbolism* a tak. A ten *Process* samozřejmě tam nebyl. A pak jsem to strašně sháněl, poněvadž mně se několik věcí v *Science and the Modern World* se mi líbilo a myslel jsem si, tady taková jako důkladnější kniha, ne populární, tak se tam něco nenajde. Děsivě jsem to sháněl a sehnal jsem to až posléze v pravou poslední chvíli, ještě jsem si to půjčil, měl jsem to, než už se stěhovala knihovna do té banky bývalý, proti Národnímu divadlu, co se pak z toho stalo Základní knihovna, tak tam mně vyšťourali před tím v Krčmářově vile, v baráku, kde to bylo sestěhovaný, tak tam jsem to měl půjčený a musel jsem to honem honem ještě vracet, když už to předávali těsně, než jsem šel na vojnu.

Tak a od té doby pak jsem to nemohl nikdy sehnat. Takže teď když to cituje, tak mě napadlo, jestli to nemá odtamtad taky. Jestli to nepřejal z jiný knížky, jo.

Jiný hlas: To mně nepřišlo tak zásadní, to mně... to mně nenapadlo zase takové věci a většinou slušní lidé, když převzmou z jiné knížky, tak to tam připsou.

Hejdánek: Právě, ale ne všichni.

Jiný hlas: To ne, takže asi... já teda teď musím říct, že už tady nepobudu, jo?

Hejdánek: Jo, takže už musíme končit.

Jiný hlas: No tak my jsme se tímhle tím, že jsme se dneska setkali mimořádně, tak jsme vám napomohli, že jenom přijdete o jednu. Vy tam budete čtyři neděle.

Hejdánek: No, asi tři, čtyři, jestli se to prodlouží, já nevím, uvidím.

Jiný hlas: Kam, tady v Čechách nebo na Slovensku?

Hejdánek: V Rajeckých Teplicích.